

SAŽECI • ABSTRACTS

Jedinstvena teorija vremena bez glagolskih vremena

CHENG-CHIH TSAI

SAŽETAK: Stara B-teorija vremena ima dvije verzije: verziju koja se zasniva na datumskoj analizi i verziju koja se zasniva na refleksivnim primjercima, dok nova B-teorija ima tri verzije: verziju koja se zasniva na datumskoj analizi, verziju koja se zasniva na refleksivnim primjercima i verziju koja se zasniva na tipovima rečenica. Svaka od tih pet verzija B-teorije bila je podvrgnuta ozbiljnim napadima od strane zagovornika A-teorije, od kojih su neki tvrdili čak i to da teorija bez glagolskih vremena, “iako se i dalje naširoko zastupa, jest teorija u uzmaku” (Craig 1996) te da “ako je Quentin Smith (1993) zadao smrtonosni udarac novoj B-teoriji jezika, onda joj je Laurie Paul napisala osmrtnicu” (Craig 1999). U ovome članku nudim precizniju formulaciju nekih ključnih pojmova sadržanih u formulaciji teorije bez glagolskih vremena – prije svega, razlikujem dva pojma istinitosnih uvjeta, dva pojma značenja i dva pojma prijevoda – te na temelju toga iznosim jedinstvenu B-tezu za B-teoriju. Ako ih interpretiramo na dobrohotan način, dvije verzije stare teorije i tri verzije nove teorije mogu se shvatiti kao posebni načini formuliranja iste B-teze, a razni A- napadi upućeni protiv tih verzija mogu se potom riješiti na sustavan način.

KLJUČNE RIJEČI: B-teorija vremena, *ch*-značenje, *cn*-značenje, *pt*-istinitosni uvjet, *pw*-istinitosni uvjet, *tk*-prijevod, *tp*-prijevod.

A Unified Tenseless Theory of Time

CHENG-CHIH TSAI

ABSTRACT: Concerning the versions of the Tenseless Theory of Time, the Old B-theory has two: the Date-analysis version and the Token-reflexive version, while the New B-theory has three: the Date-analysis, the Token-reflexive and the Sentence-type versions. Each of these five versions of the B-theory has received serious attacks from the A-theorists, some of whom even claim that the tenseless theory “though still widely held, is a theory in retreat” (Craig 1996), and that “if Quentin Smith (1993) delivered the mortal blow to the New B-Theory of Language then Laurie Paul (1997) has written its obituary” (Craig 1999). In this paper, by making more precise some key notions involved in the formulation of a tenseless theory – in particular, two notions of truth conditions, two notions of meaning and two notions of translation are distinguished – I have come up with a single B-thesis for the B-theory. When charitably interpreted, the two versions of the old theory and the three versions of the new theory can all be regarded as special ways of presenting the same B-thesis, and the various A-attacks raised against these versions can then be resolved in a systematic way.

KEY WORDS: B-theory of time, *ch*-meaning, *cn*-meaning, *pt*-truth-condition, *pw*-truth-condition, *tk*-translation, *tp*-translation.

Metafizički minimalizam

FRITZ J. MCDONALD

SAŽETAK: Iako svojstva i činjenice u metafizici igraju središnju ulogu, ne postoji usuglašen opis toga što sačinjava svojstvo ili činjenicu. Tradicionalne koncepcije tih metafizičkih pojmova povlače za sobom ozbiljne filozofske zagonetke, zbog kojih se postojanje i svojstva i činjenica čini dvojbenim. Oslanjajući se na minimalističku teoriju istine, iznosim argumente u prilog minimalističkoj koncepciji svojstva i činjenica. Minimalistička teorija objašnjava svojstva i činjenice na osnovi prihvaćanja trivijalnih shema. Kako bih dokazao da je minimalizam nadmoćan pristup svojstvima i činjenicama, iznosim argumente protiv standardnih gledišta u filozofskoj literaturi. Tvrdim da minimalistički pristup svojstvima ima prednosti u odnosu na realizam, minimalizam i teoriju tropa. Tvrdim da je minimalistički pristup činjenicama nadmoćan standardnom shvaćanju činjenica u teorijama korespondencije. Metafizički minimalizam, minimalistička metafizika svojstva i činjenica, neovisna je i nadmoćna alternativa postojećim teorijama svojstva i činjenica.

KLJUČNE RIJEČI: Činjenice, istina, metafizika, minimalizam.

Metaphysical Minimalism

FRITZ J. MCDONALD

ABSTRACT: Properties and facts play a central role within metaphysics, yet there is no widely accepted account of what constitutes a property or a fact. Traditional conceptions of these metaphysical notions raise serious philosophical puzzles, making the existence of each seem dubious. Drawing on the minimalist theory of truth, I argue in favor of a minimalist conception of properties and facts. A minimalist theory of properties and facts explains these matters in terms of the acceptance of trivial schemas. To make the case that minimalism is a superior approach to properties and facts, I argue against the standard views in the philosophical literature. I argue that the minimalist approach to properties has advantages over realism, nominalism, and the trope theory. I argue that the minimalist approach to facts is superior to the standard treatment of facts on correspondence theories. Metaphysical minimalism, a minimalist metaphysics of properties and facts, is a distinct and superior alternative to the theories of properties and facts currently on offer.

KEY WORDS: Facts, metaphysics, minimalism, truth.

**Intrinzično, dakle stvarno; ekstrinzično, dakle nestvarno?
Modalna i sortalna svojstva kontinuanata**

MÁRTA UJVÁRI

SAŽETAK: Eliminativistički metafizičari u novije su doba istražili razne argumente, uključujući argumente pretjerane determinacije, kolokacije, problem mnoštva i ontološke štedljivosti, kako bi se riješili vrsta i njihovih primjeraka kontinuanata. Nadalje, Lewisova nedostajuća “stvarna privremena intrinzična svojstva” utrla su put shvaćanju sortalnih i modalnih svojstava koja pružaju uvjete ustrajavanja kontinuanata kao nestvarnih, budući da su ekstrinzična. U ovome članku pokazujem, prvo, da nijedan od spomenutih argumenata ne daje odlučne razloge protiv prijepornih entiteta. Drugo, tvrdim da su sortalna/modalna svojstva, iako su ekstrinzična, također stvarna, budući da su konstitutivna za vrste. Općenito, modalni konceptualizam ne treba brkati s jeftinom verzijom semanticizma. Stajalište koje se ovdje zagovara zasniva se na zatvaranju jaza između metafizičke i epistemičke perspektive.

KLJUČNE RIJEČI: Ekstrinzično, intrinzično, kontinuant, modalni konceptualizam, vrste.

**Intrinsic, hence Real; Extrinsic, hence Unreal?
The Modal and Sortal Properties of Continuants**

MÁRTA UJVÁRI

ABSTRACT: Eliminativist metaphysicians have recently explored various arguments, including those about over-determination, colocation, the problem of the Many and ontological parsimony, for dispensing with kinds and their token continuants. Further, David Lewis's missing “real temporary intrinsics” has paved the way to treating the sortal and the modal properties yielding the persistence conditions of continuants as unreal because they are extrinsic. In this paper I show, first, that none of the arguments mentioned above are decisive against the disputed entities. Second, I argue that the sortal/modal properties, while extrinsic, are also real, because they are constitutive of kinds. The general point is that modal conceptualism should not be conflated with a cheap version of semanticism. The position advocated here is based on closing the gap between the metaphysical and the epistemic perspectives.

KEY WORDS: Continuants, extrinsic, intrinsic, kinds, modal conceptualism.

Objašnjenje fundamentalnih materijalnih predmeta i “tijela koja nas okružuju” temeljeno na zakonu

MLADEN DOMAZET

SAŽETAK: Što se događa s najjasnijim dostupnim teorijama objašnjenja kada se suoče s problematičnim kvantnim pojavama koje naizgled potkopavaju neposrednu konceptualnu poveznicu između fundamentalnih materijalnih entiteta i samoopstojećih materijalnih predmeta iz svakodnevnog govora? Opća teorija objašnjenja preporuča objedinjenje teoretskih eksplanatornih pojmova sa svakodnevnim govorom, određenje esencijalno sličnih karakteristika između neposrednog iskustva i hipotetske eksplanatorne ontologije te konceptualizaciju pojava kroz predmete koji istraju kroz uzročno regulirane promjene. S druge strane, kvantna teorija potkrjepljuje antirealistične sumnje o valjanosti eksplanatornog nastojanja (metafizičkog) realizma primjerima pojava u kojima je struktura materijalne razdvojenosti i individuacije temeljene na prostornoj protežnosti nedovoljna za izgradnju dubljih eksplanatornih narativa. Primjerom iz povijesti znanosti, Newtonovom definicijom predmeta temeljenom na zakonima kao odgovorom na Descartesov problem materijalnih tijela, daje se moguća strategija izgradnje objašnjenja koja objedinjuju kvantne i “zdravorazumske” konceptualne domene, ukoliko se antirealistična kritika te izgradnje u oba slučaja shvati kao propitivanje epistemološkog opravdanja tumačenja iskustva.

KLJUČNE RIJEČI: Konceptualni okvir, kvantna teorija, materijalni predmeti, objašnjenje, prirodni zakoni, realizam.

A Law-Constitutive Explanation of Fundamental Material Objects and “Bodies that Surround Us”

MLADEN DOMAZET

ABSTRACT: What becomes of our clearest theories of explanation, when faced with the unpalatable quantum phenomena that seem to undermine the direct conceptual connection between the fundamental material entities and the self-standing material objects of everyday parlance? The general explanatory theory advocates unification of explanatory concepts with everyday discourse, identification of essentially similar characteristics between direct experience and the hypothesised explanatory ontology, and a conceptualisation of phenomena in terms of objects enduring causally regulated change. On the other hand quantum theory feeds anti-realist suspicions about the worth of (metaphysical) realist explanatory endeavour with examples of phenomena in which the structure of material separation and individuation based on spatial extension is insufficient for construction of deeper explanatory narratives. An example from history of science, that of Newton’s law-constitutive definition of objects in response to Descartes problem of bodies

is used to suggest a possible strategy for explanations unifying the quantum and common-sense conceptual domains, provided the anti-realist challenge to such enterprise is read as questioning the epistemological justification of interpretation of experience in both cases.

KEY WORDS: Conceptual framework, explanation, material objects, natural laws, quantum theory, realism.

Postoje li izravno referirajući nekruti označitelji?

MARIÁN ZOUHAR

SAŽETAK: U ovome članku nastoji se pokazati da izravno referirajući termini moraju biti kruti označitelji. Budući da izravno referirajući izrazi referiraju na nešto samo na osnovi semantičkih konvencija i budući da su konvencije neovisne o mogućim svjetovima, ne može postojati izravno referirajući izraz s referencijom koja se pomiče duž mogućih svjetova. Iako se ta tvrdnja čini neprijepornom i široko prihvaćenom, u novije je vrijeme dovedena u pitanje. Oslanjajući se na Lewisovu ontologiju parnjakâ, G. Martí je pokazala da izravno referirajući izraz može referirati na različite predmete u različitim mogućim svjetovima. Izravno referirajući termin koji označava predmet u našem svijetu trebao bi označavati svoje parnjake u drugome mogućem svijetu. U članku se pokušava pokazati da navodno izravno referirajući termini koji su pretpostavljeni Martínim argumentom zapravo nisu izravno referirajući.

KLJUČNE RIJEČI: Genoveva Martí, izravna referencija, kruto označavanje, ontologija parnjaka, semantička konvencija, vlastito ime.

Are There Directly Referring Non-Rigid Designators?

MARIÁN ZOUHAR

ABSTRACT: The paper is aimed to show that directly referring terms have to be rigid designators. Since directly referring expressions refer to something on the basis of semantic conventions alone and since the conventions are independent of possible worlds, there cannot be a directly referring expression with shifting reference across possible worlds. Although this claim seems to be indubitable and widely recognized, it was questioned recently. Drawing on D. Lewis' ontology of counterparts, G. Martí has shown that a directly referring expression is capable to refer to different objects in different possible worlds. A directly referring term designating an object in our world is supposed to designate its counterparts in other possible world. The paper tries to show that the purported directly referring terms assumed by Martí's argument are not, in fact, directly referring.

KEY WORDS: Counterpart ontology, direct reference, Genoveva Martí, proper name, rigid designation, semantic convention.

**Između nekognitivizma i realizma u etici:
trostruki model**

OLGA RAMÍREZ CALLE

SAŽETAK: U ovome članku nastoji se predložiti model koji predstavlja alternativu realističkim i nekognitivističkim objašnjenjima pravilom rukovođene uporabe zasićenih etičkih pojmova te ispitati implikacije koje se iz toga i sličnih slučajeva mogu izvući za naše opće razumijevanje slijeđenja pravila i odnosa između kriterija primjene, istine i ispravnosti. Raspravlja se o McDowellovoj kritici nekognitivizma i dovodi se u pitanje njegova obrana teze o prepletenosti za zasićene etičke pojmove. No suprotno nekognitivistima, predlažem da se odnos između dvaju termina prepletenosti shvati kao nešto što proizlazi iz zadovoljavanja prethodno primijenjene moralne funkcije. To je ono što nazivam “trostruki model”.

KLJUČNE RIJEČI: Etika, McDowell, raspletenost, slijeđenje pravila, trostruki model.

**Between Non-Cognitivism and Realism in Ethics:
A Three-Fold Model**

OLGA RAMÍREZ CALLE

ABSTRACT: The aim of the paper is to propose an alternative model to realist and non-cognitive explanations of the rule-guided use of thick ethical concepts and to examine the implications that may be drawn from this and similar cases for our general understanding of rule-following and the relation between criteria of application, truth and correctness. It addresses McDowell's non-cognitivism critique and challenges his defence of the entanglement thesis for thick ethical concepts. Contrary to non-cognitivists, however, I propose to view the relation between the two terms of the entanglement as resulting from the satisfaction of a previously applied moral function. This is what I call a “Three-Fold Model”.

KEY WORDS: Disentanglement, ethics, McDowell, rule-following, three-fold model.

Politički realizam i anarhija u međunarodnim odnosima

TVRTKO JOLIĆ

SAŽETAK: U ovom radu kritički razmatram utjecajni argument u prilog političkog realizma. Prema ovom argumentu u međunarodnim odnosima, po analogiji s Hobbesovim prirodnim stanjem na individualnoj razini, vlada anarhija, zbog čega je državama neracionalno da poštuju načela morala i pravednosti, budući da ne postoji jamstvo da će ih druge države poštovati. Međutim, ova je analogija

neodrživa zbog razlika koje postoje između djelatnika na međunarodnoj i onih na individualnoj razini. Razina nesigurnosti u međunarodnim odnosima je niža u usporedbi s nesigurnošću prirodnoga stanja, što omogućava da se uspostavi suradnja između država. Ovaj zaključak podupiru i uvidi iz teorije igara, posebice oni koji se oslanjaju na model višekratne zatvorenikove dileme.

KLJUČNE RIJEČI: Hobbes, međunarodni odnosi, moral, politički realizam, prirodno stanje, suradnja, suverenitet, teorija igara.

Political Realism and Anarchy in International Relations

TVRTKO JOLIĆ

ABSTRACT: In this paper I critically examine an influential argument in favor of political realism. The argument claims that international relations, by analogy with Hobbes's state of nature at the individual level, are governed by anarchy which makes it irrational for states to observe the principles of morality and justice since there are no guarantees that they will be observed by other states. However, this analogy is unsustainable due to the differences that exist between agents on the international and individual levels. Compared to the insecurity of the state of nature, the level of insecurity of international relations is lower, which makes it possible for co-operation between states to be established. This conclusion is additionally corroborated by insights of the game theories, especially those of iterated prisoner's dilemma.

KEY WORDS: Cooperation, game theories, Hobbes, international relations, morality, political realism, sovereignty, state of nature.